

# Nové nařízení o ochranných opatřeních

Rostlinolékařskou karanténní regulaci je možné považovat za pevnou součást systému ochrany před zavlékáním škodlivých organismů pro zemědělskou produkci, ale i životní prostředí. V domácím prostředí ji lze možná obtížně vnímat, ale již na trhu EU má zřetelné důsledky a v mezinárodních obchodních vztazích je důležitou součástí netarifních omezení přesunu nejen rostlinných komodit, ale prostřednictvím dřevěných obalů i průmyslového zboží všeho druhu.

S ohledem na výrazný rozvoj globálního obchodu, který zvyšuje rizika zavlékání nových škodlivých organismů (ŠO), a rovněž s přicházejícími klimatickými změnami, které mění mapy citlivosti rostlinných společenstev a areály rozšíření škodlivých organismů, vznikla politická poptávka po revizi systému ochrany území EU. S ohledem na potřeby hladkého fungování vnitřního trhu je také potřeba, aby správa veřejných zájmů reflektovala na možnosti integrace a vývoje nových technologií. V novém pojetí zemědělské politiky EU se dozor nad dováženy zásilkami rostlin a rostlinných produktů stal součástí jednotného rámcového přístupu úředního dozoru v potravinovém řetězci, kam byly vedle zmíněných integrovány i správy politik potravin, krmiv, welfare, GMO, ekologické produkce, používání pesticidů a chráněných označení původu potravin.

V roce 2008 tak Rada EU požádala komisi o vyhodnocení systému a o návrh úprav, jehož výsledkem bylo rozhodnutí o přípravě balíčku revizí legislativy v zemědělském sektoru týkající se předpisů ve čtyřech oblastech: zdraví rostlin, rozmnožovacího materiálu rostlin, zdraví zvířat a úředních kontrol doprovázených úpravou systému financování opatření v zemědělsko-potravinovém řetězci. Původní úmysl obsahoval záměr zavést komplexní změnu, která by posílila také součinnost s regulací rozmnožovacího materiálu rostlin. Radě a Evropskému parlamentu tak byly předloženy v roce 2013 ke konzultaci návrhy předpisů přímo uplatnitelných nařízení v rámci legislativního procesu EU podle Lisabonské smlouvy. Při něm se vedle reprodukčního materiálu lesních dřevin právě sektor osiv a sadby vyčlenil z připraveného rámce, přičemž rostlinolékařská problematika, která s potravinovým řetězcem souvisí méně a pro jejíž zařazení byla významným argumentem právě ochrana lesních porostů, byla ponechána v tomto návrhu zejména kvůli zachování jednotného přístupu k úředním postupům k dovozu zboží z třetích zemí. Na jaře 2015 byl návrh nového nařízení pro zdraví rostlin předložen k projednání Evropskému parlamentu, aby po dokončení procedur vyšlo na podzim následujícího roku jako nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031, o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin.

Nové nařízení je založeno na důrazu na legislativní zachycení mechanismů klasifikace a krité-

rií pro následující prvky systému – komodity, škodlivé organismy, dopady a opatření. Vlastní nastavení regulace spočívá v rozlišení seznamů regulovaných organismů, požadavků na původ a podmínek při produkci, které jsou definovány v rozhodnutích komise tvořících sekundární úroveň legislativy. Vztahy orgánů, profesionálních provozovatelů, povinností, dozoru a opatření jsou v rámci balíčku předpisů přenechány obecnému nařízení pro úřední kontroly (nařízení EP a Rady 2017/625).

Vlastní systém regulace zůstává v podstatě shodný s dosavadním, resp. z něj vychází, když uplatňuje karanténu vůči škodlivým organismům, stejně tak jako vůči komoditám. Nová regulace také zachovává pro možnosti vstupu na trh EU stávající alternativy opatření pro dovoz rostlinných komodit z třetích zemí nebo pro produkci komodit v rámci území EU. Zůstává také uplatňován koncept chráněných zón v EU; tj. území s regionální karanténou vůči určitým škodlivým organismům. Systém povolení výjimek manipulace se zakázaným a karanténním materiálem zůstává také zachován s vymezením zařízení, jež definuje jako karanténní a izolační stanice.

## Nové prvky regulace

Nové prvky regulace směřují k udržitelnosti jedinečného otevřeného trhu EU, a to jak vůči dovozu, tak i v rámci vnitřního trhu:

- Lze přijmout dočasná opatření vůči nekaranténním ŠO, jejichž výskyt v EU bude poprvé zjištěn.

- Stanovují se komodity ve vazbě na původ, jejichž dovoz je zakázán, dokud nebude zpracována analýza rizika jimi představovaného nebezpečí zavlečení škodlivých organismů – tzv. vysoce rizikové rostliny.

- Lze přijmout dočasná opatření vůči komoditám, jež mohou způsobit zavlečení nebo šíření škodlivých organismů, které s nimi nebylo dosud spojováno – tzv. nově zjištěná rizika.

Opatření v karanténě škodlivých organismů jsou také propojena s financováním, a to nejen v rámci zmíněného nařízení spojeného s dalším balíčkem revizí legislativy. Z důvodů omezených zdrojů je vytvořen nový přístup zaměřený na efektivitu opatření, který definuje prioritní karanténní škodlivé organismy pro EU. Těm jsou věnovány úřední postupy víceletých programů průzkumů, pohotovostní plánování, a dokonce i simulační cvičení doprovázené posíleným financováním ze zdrojů EU.

## Systém rostlinolékařských dokladů

Systém rostlinolékařských dokladů zásilek zůstává zachován a sektor zdraví rostlin tím udržel fenomén rostlinolékařského pasu pro vnitřní trh EU, který je spolu se značením dřevěného obalového materiálu jediným úředním potvrzením, vydávaným producentem (profesionálním provozovatelem), akceptovaným v systému úředních kontrol v rámci balíčku revizí zemědělsko-potravinářské legislativy. Povinnost doprovázení rostlinolékařským pasem se však kvůli zajištění zpětné vysledovatelnosti v případě napadení škodlivými organismy rozšiřuje na všechny zásilky regulovaných rostlin, tedy i pro rostliny (zboží) určené konečnému spotřebiteli, dokud jsou v obchodním řetězci. Ujednacení je vzhledem k rostlinolékařským pasům v celé EU. Formou předvývozního osvědčení je nově formalizována spolupráce rostlinolékařských služeb při přesunu zboží mezi členskými státy EU určeného pro certifikaci a vývoz mimo EU. Registrace subjektů je vázána na povinnosti při výměně zboží, a tedy zejména nově rozšířena pro všechny vývozce.

Vlastní text nového nařízení pokrývá současné potřeby rostlinolékařské regulace EU a umožňuje přístup zohledňující ekonomické aspekty rostlinolékařské problematiky k otázkám karantény rostlin v členských státech.

Text může působit potíže při prvním seznamování s pojmy, když zaměřuje nebezpečí a riziko, neuplatňuje terminologii definovanou mezinárodním standardem pro rostlinolékařskou regulaci ISPM 5 a dokonce v kontextu „balíčku revizí“ neudrzuje jednotnou terminologii s ostatními předpisy.

Koncept víceúrovňové klasifikace škodlivých organismů je na první pohled přehledný. Konstrukce principů nových nařízení je však poměrně složitá a důvody této konstrukce systému regulace nejsou úplně zřejmé, když projednání všech stupňů regulace jsou řízena shodnými procesními postupy komise ve spolupráci s členskými státy. Důsledky těchto principů pak lze těžko hodnotit, zejména pokud zůstane zachován současný přístup přechodných opatření a výjimek s opakovaným prodlužováním a časovým rámcem překonávajícím několikaletou dobu revize seznamů základních karanténních prvků a požadavků.

**Mgr. Michal Slanina**  
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

inzerce

**PHOSAGRO®**  
ušlechtilá hnojiva

**MÁM VŠECHN 😊**

Obsahuje dusík, fosfor, draslík a velké množství síry potřebné na jaře.

**NEOBSAHUJE TĚŽKÉ KOVY**

**K DISPOZICI POUZE U NEJLEPŠÍCH DISTRIBUTORŮ**

500 kg  
Balení.

**OBSAHOVÉ SLOŽENÍ % (m/m):**  
Celkový dusík (N): 15% - Dusík v amonné formě (N-NH<sub>4</sub>): 15% - Oxid fosforečný (P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>) rozpustný v neutrálním roztoku kyselosti amonného a ve vodě: 15% - Oxid fosforečný (P<sub>2</sub>O<sub>5</sub>) rozpustný ve vodě: 14% - Oxid draselný (K<sub>2</sub>O) rozpustný ve vodě: 15% - Síra (S) ve voderozpustné formě: 11%

Vyrobeno v PHOSAGRO Rusko pro PHOSAGRO POLSKA Sp. z o.o.